

De Koude Oorlog in Friesland

Docentenhandleiding

Beschrijving opdracht

Leerlingen leren over de Koude Oorlog in hun eigen omgeving. Eerst leren ze over deze oorlog in Nederland in het algemeen, vanwege de context. Daarna gaan ze dieper op Friesland in. Dit doen ze met 2 opdrachten, waarbij onderzoek naar bronnen centraal staat.

Tijdvak

Tijdvak 10: Televisie & Computer (1950 – 2000)

Kenmerkende aspect

46. De blokvorming tussen Oost en West en de Koude Oorlog

Doelgroep

Niveau: HAVO 2

Tijdsduur

Twee lesuren

Doelstellingen

De leerling kan:

- Uitleggen welke twee fronten tegenover elkaar stonden tijdens de Koude Oorlog en welk doel ieder wilde bereiken.
- Uitleggen wat de Bescherming Bevolking is en doet.
- Aan de hand van bronnen een eigen mening over de Bescherming Bevolking vormen en uitleggen.
- Tenminste één voorbeeld noemen van een Friese bron/plek over de Koude Oorlog en uitleggen wat dat met de Koude Oorlog te maken heeft.

Leerlingenmateriaal

- [Kijkopdracht over Nederland](#)
- [Bronnenopdracht over Friesland](#)

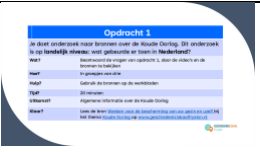

Vorbereidingen en benodigdheden

- Digibord
- [PowerPoint](#)
- Laptop/pc/IPad waarmee leerlingen de links naar video's en gedigitaliseerde bronnen in de opdrachten kunnen bekijken.
- Beslis hoe de leerlingen de antwoorden op opdracht 1 noteren:
 - Als ze op de opdrachtbladen schrijven, dan zijn er voldoende uitgeprinte bladen nodig.
 - Als ze in hun schrift schrijven, dan zijn er schriften en pennen nodig.
 - Als ze in een Word-document mogen typen, dan is er een laptop/pc/IPad nodig.
- Beslis of je een excursie naar de commandopost in Grou wilt organiseren. Zie: <https://www.museumbeschermingbevolking.nl/plan-je-bezoek/commandopost-grou>

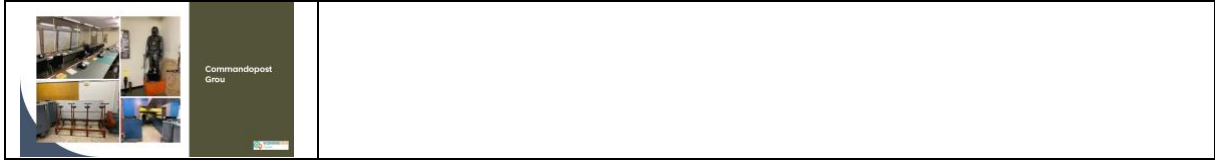
Beginsituatie leerlingen

Ze hoeven nog geen grote voorkennis te hebben, deze les is een introductie op de Koude Oorlog.

Lesopzet met instructie aan leerlingen

DIA	VERHAALLIJN
<p>Les 1</p> <p>De Koude Oorlog in Nederland en in Friesland</p>	<p>Introductie</p> <ul style="list-style-type: none"> Vraag naar de voorkennis van de leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> – Wat weten ze al over de Koude Oorlog? – Waar en wanneer speelde dit zich af? – Wie waren er bij betrokken? Vertel: <ul style="list-style-type: none"> – Eén van de hoofdstukken in ons lesboek gaat over deze Koude Oorlog. Dat gaat logischerwijs over Nederland in het algemeen, omdat het een lesboek is voor alle Nederlandse scholen. – Maar wat is er tijdens die Koude Oorlog in jouw eigen omgeving gebeurd? Hier in Friesland? – Daarover kom je meer te weten door onderzoek te doen naar historische bronnen uit Friese musea en archieven.
<p>Lesdoelen</p> <ol style="list-style-type: none"> In het afgelegen noordoostelijke gebied van Friesland (op de Kaarte) speelde de Koude Oorlog en werd daar heel veel veldverdediging gebouwd. In het afgelegen noordwestelijke gebied van Friesland (op de Kaarte) speelde de Koude Oorlog en werd daar heel veel veldverdediging gebouwd. In het gebied van de Kaarte van de Kaarte speelde de Koude Oorlog en werd daar heel veel veldverdediging gebouwd. In het gebied van de Kaarte speelde de Koude Oorlog en werd daar heel veel veldverdediging gebouwd. In het gebied van de Kaarte speelde de Koude Oorlog en werd daar heel veel veldverdediging gebouwd. 	<p>Bespreek de leeruitkomsten van deze 2 lessen.</p>
<p>Wat ga je doen?</p> <p>LES 1 • Opdracht 1: Koude Oorlog in Nederland</p> <ul style="list-style-type: none"> Klassikale bespreking: <ul style="list-style-type: none"> – Wat wisten ze al? – Hoe was het veldverdediging? – Wat is de Bescherming Beveiliging? <p>LES 2 • Opdracht 2: Koude Oorlog in Friesland</p>	<p>Geef uitleg bij de planning van de 2 lessen.</p> <ul style="list-style-type: none"> De 1^e les is bedoeld om context te verkrijgen over de Koude Oorlog. De 2^e les gaat in op de situatie in de eigen omgeving van de leerlingen (Friesland).
<p>Opdracht 1: Koude Oorlog in Nederland</p>	
 <p>De Koude Oorlog in Nederland en in Friesland</p> <p>Les 1</p>	<p>Introduceer de 1^e les.</p>
 <p>Opdracht 1</p> <p>In dit onderdeel leer je meer over de Koude Oorlog. Dit onderdeel is op toekomstige momenten te gebruiken en kan in Nederland worden gebruikt.</p> <p>Doel: De leerlingen kunnen de link naar de digitale opdracht vinden.</p> <p>Doel: De leerlingen kunnen de link naar de digitale opdracht vinden.</p> <p>Doel: De leerlingen kunnen de link naar de digitale opdracht vinden.</p> <p>Doel: De leerlingen kunnen de link naar de digitale opdracht vinden.</p> <p>Doel: De leerlingen kunnen de link naar de digitale opdracht vinden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bespreek de WHHTUK. Geef de leerlingen de link naar de digitale opdracht 1. Instrueer ze hoe ze antwoorden moeten noteren (zie keuze bij: Vorbereiding en benodigheden). De opdrachten binnen een groepje van 3 kunnen verdeeld worden: <ul style="list-style-type: none"> – leerling 1 doet opdracht 1a – leerling 2 doet opdracht 1b – leerling 3 doet opdracht 1c
<p>Klassikale bespreking</p>	
 <p>Nucleaire dreiging tijdens de Koude Oorlog</p> <p>Twee fronten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Noord – Warschaupact <p>Wapenwedloop</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vraag wat de leerlingen te weten zijn gekomen over: <ul style="list-style-type: none"> – De nucleaire dreiging tijdens de Koude Oorlog – De blokvorming tussen Oost en West – De wapenwedloop Maak daarbij gebruik van afbeeldingen en steekwoorden in de dia. Vraag aan de leerlingen hoe zij zich zouden voelen wanneer zij tijdens de Koude Oorlog geleefd hadden in Nederland.

 <p>Bescherming Bevolking</p> <p>Situatie in Nederland - Voorbereiding - Angst</p> <p>Bescherming Bevolking - Hulp bij bijzondere omstandigheden - Vrijwilligers</p>	<p>Vraag wat de leerlingen te weten zijn gekomen over de BB:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar staat de afkorting voor? (Bescherming Bevolking) • Wat deed deze organisatie?
 <p>Wat speelt er nu?</p> <p>...om de gebiedsbeveiligingsplanning bijzondere staat van paraatheid te brengen.</p>	<p>Stel vragen aan de klas om een koppeling te leggen tussen de Koude Oorlog en het heden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie is dit? • Waar gaat dit over? • Waar doelt hij op in deze speech? • Lijkt deze situatie op wat jullie ontdekt hebben bij opdracht 1? Waarom wel/niet?
 <p>Afsluiting</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Je kan uitleggen welke twee fronten tegenover elkaar stonden tijdens de Koude Oorlog en wat dat voor beide betekende. 2. Je kan uitleggen wat de Bescherming Bevolking is en doet. 3. Je kan aan de hand van bronnen je eigen mening over de Bescherming Bevolking vormen en uitleggen. 4. Je kan tenminste één voorbeeld noemen van een Friese broncijkel over de Koude Oorlog en uitleggen wat dat met de Koude Oorlog te maken heeft. 	<p>Controleer door vragen te stellen of leerdoelen 1 t/m 3 zijn behaald.</p>
<p>Les 2 Opdracht 2: Koude Oorlog in Friesland</p>	
 <p>De Koude Oorlog in Nederland en in Friesland</p> <p>Les 2</p>	<p>Introduceer de 2^e les.</p>
 <p>Wat weet je nog?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke groepen stonden tegenover elkaar tijdens de Koude Oorlog? - Wat is een wapenwedloop? - Waar waren mensen bang voor? - Waar is BB een afkorting van en wat is het? 	<p>Stel vragen aan de leerlingen om hun kennis van de vorige les op te frissen.</p>
 <p>Lesdoelen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Je kan uitleggen welke twee fronten tegenover elkaar stonden tijdens de Koude Oorlog en wat dat voor beide betekende. 2. Je kan uitleggen wat de Bescherming Bevolking is en doet. 3. Je kan aan de hand van bronnen je eigen mening over de Bescherming Bevolking vormen en uitleggen. 4. Je kan tenminste één voorbeeld noemen van een Friese broncijkel over de Koude Oorlog en uitleggen wat dat met de Koude Oorlog te maken heeft. 	<p>Bespreek dat de klas lesdoelen 1 t/m 3 in de vorige les heeft behaald. Dat deze tijdens deze les terugkomen, maar dat er nu ook één extra bij komt (nr. 4).</p>
 <p>Opdracht 2</p> <p>Je staat onderzoek naar bronnen over de Koude Oorlog. Dit bronnen geven je een eigen mening. Zo is er informatie over de afkorting van de BB (Bescherming Bevolking).</p> <p>Wat?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB dat ook voor andere dingen kan staan. - Bescherming is het woord voor de BB dat ook voor andere dingen kan staan. - Bescherming is het woord voor de BB dat ook voor andere dingen kan staan. - Bescherming is het woord voor de BB dat ook voor andere dingen kan staan. <p>Waar?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. <p>Wanneer?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. <p>Waarom?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. <p>Conclusie?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. - Bescherming is het woord voor de BB. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreek de WHHTUK. • Geef de leerlingen de link naar de digitale opdracht 2. • Instrueer ze hoe ze antwoorden moeten noteren (zie keuze bij: Vorbereiding en benodigdheden). • Vertel wanneer ze het onderzoeksverslag in moeten leveren.
<p>Afsluiting</p>	
 <p>Afsluiting</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Je kan uitleggen welke twee fronten tegenover elkaar stonden tijdens de Koude Oorlog en wat dat voor beide betekende. 2. Je kan uitleggen wat de Bescherming Bevolking is en doet. 3. Je kan aan de hand van bronnen je eigen mening over de Bescherming Bevolking vormen en uitleggen. 4. Je kan tenminste één voorbeeld noemen van een Friese broncijkel over de Koude Oorlog en uitleggen wat dat met de Koude Oorlog te maken heeft. 	<p>Bespreek de leeruitkomsten van de 2 lessen, samen met de leerlingen. Controleer door vragen te stellen of de leerdoelen behaald zijn.</p>
<p>Extra informatie</p>	
	<p>Vertel: Aan de snelweg A32 van Leeuwarden naar Heerenveen ligt het dorp Grou. Vlak voor het aquaduct richting Akkrum ligt links een bunker. Deze ligt wat verscholen in de bosjes vlakbij de voetbalvelden.</p>
	<p>Vertel: Deze bunker was een Commandopost. Die is tijdens de Koude Oorlog gebouwd, om het omliggende gebied te besturen, in het geval van een nucleaire oorlog. Tegenwoordig is het een museum, dat je kunt bezoeken.</p>

Deze les is ontwikkeld door

Sven Spall en Ivar Hilbrands, studenten lerarenopleiding Geschiedenis, NHL Stenden Hogeschool, Leeuwarden 2023.